

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/204/2018
Identifikačné číslo spisu: 6415200748
Dátum vydania rozhodnutia: 01.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6415200748.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Q. J. bývajúcej v J., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Rybár, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Kuzmányho č. 29, proti žalovanému BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, so sídlom vo Francúzsku, 750 09Paríž, Boulevard Haussmann 1, konajúcemu na území Slovenskej republiky prostredníctvom BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočky zahraničnej banky, so sídlom v Bratislave, Panenská č. 7, IČO: 47258713, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Nagyová Tenkač, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Ružinovská č. 42, o zaplatenie 7 508,68 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp.zn. 6 C 32/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. apríla 2018 sp.zn. 14 Co 36/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa v konaní domáhala zaplatenia sumy 7 508,68 € s príslušenstvom, ktorá podľa nej predstavuje bezdôvodné obohatenie žalovaného získané na jej úkor. Žalobou uplatnený nárok vyvodzovala skutkovo z toho, že 13. októbra 2008 uzavrela zmluvu o úvere č. XXXXXXXX XXX XXXX, na základe ktorej jej bolo poskytnutých 6 638,78 € (ďalej len „úverová zmluva“). Vzhľadom na riadne neplnenie povinností z úverovej zmluvy jej bola rozsudkom Rozhodcovského súdu v Bratislave z 8. marca 2012 č. 3704/11 (ďalej len „rozhodcovský rozsudok“) uložená povinnosť zaplatiť veriteľovi sumu 5 622,67 €. Na základe tohto exekučného titulu jej v exekučnom konaní bola zexekvovaná suma 10 271 €. Úverová (spotrebiteľská) zmluva ale nemala všetky náležitosti v zmysle zákona č. 258/2001 Z.z. a podľa názoru žalobkyne mala byť považovaná za bezúročnú a bezpoplatkovú. Keďže sa tak nestalo, žalovaný (jeho právny predchodca) sa v jej prípade bezdôvodne obohatil o sumu, ktorá predstavuje rozdiel medzi výškou poskytnutého úveru a sumou, ktorú zaplatila navyše.

2. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. júna 2016 č.k. 6 C

32/2015-156 žalobu zamietol. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané uzavretie úverovej zmluvy a poskytnutie úveru žalobkyni v ňou uvádzanej výške. Pri riešení otázky, či na úkor žalobkyne bolo skutočne získané bezdôvodné obohatenie, vychádzal z toho, že žalobkyňa nútene plnila veriteľovi to, čo bolo predmetom exekúcie, preto prijatím plnenia sa veriteľ nemohol bezdôvodne obohatiť. Súd prvej inštancie poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp.zn. III. ÚS 435/2013, v zmysle ktorého podkladom pre exekúciu môže byť len rozhodnutie, ktoré je exekučným titulom. V nadväznosti na to konštatoval, že aj v danom prípade exekučný súd už v štádiu posudzovania splnenia predpokladov na poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie skúmal ex offo, či rozhodnutie pripojené k návrhu na vykonanie exekúcie bolo vydané orgánom s právomocou vydať ho a či jeho rozhodnutie je vykonateľné po stránke formálnej a tiež materiálnej. Exekučný súd, oprávnený posúdiť náležitosti exekučného titulu a záväzným spôsobom o ňom rozhodnúť, posúdil rozhodcovský rozsudok a v exekučnom konaní uzavrel, že ide o riadny vykonateľný exekučný titul. Na podklade rozhodcovského rozsudku bola potom v súlade so zákonom vykonaná exekúcia, ktorá skončila vymožením celej sumy. Podľa právneho názoru súdu prvej inštancie nedošlo teda na žalovanej strane k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka. Neopodstatnenú žalobu preto zamietol.

3. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 24. apríla 2018 sp.zn. 14 Co 36/2017 napadnutý rozsudok, po stotožnení sa s jeho skutkovými a právnymi závermi, potvrdil ako vecne správny [§ 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. 3.1. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa sa v spore domáhala zaplatenia 7 508,68 €, pričom veriteľovi zaplatila 14 207,46 €. Odvolací súd poukázal na to, že táto suma pozostávala z riadneho plnenia úveru do 19. decembra 2011 (vo výške 3 696,46 €), dodatočného plnenia 19. apríla 2012 (vo výške 240 €) a následne zo sumy exekučne vymoženej a poukázanej na účet exekútora (vo výške 10 271 €). Podľa názoru odvolacieho súdu treba žalované plnenie posúdiť osobitne z hľadiska právneho dôvodu, na základe ktorého bolo poskytnuté. Poukázal na to, že len do sumy 3 696,46 € ide o plnenie z úverovej zmluvy. V exekučnom konaní bol exekučným titulom rozhodcovský rozsudok ukladajúci žalobkyni povinnosť zaplatiť veriteľovi sumu 5 622,67 € s príslušenstvom. Rozhodcovský rozsudok nebol zrušený, preto plnenie na jeho základe nebolo plnením bez právneho dôvodu.

3.2. K argumentácii žalobkyne, v zmysle ktorej úverová zmluva bola bezúročná a bez poplatkov, lebo v nej chýbali zákonom stanovené náležitosti (§ 4 ods. 2 písm. g/ zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere), odvolací súd uviedol, že z úverovej zmluvy vyplýva výška úveru, výška mesačnej splátky, počet úverových splátok a dátum prvej splátky. Samotná absencia konkrétneho údaju o konečnej splatnosti úveru nie je v takejto forme obligatórnou náležitosťou úverovej zmluvy, lebo k tomuto údaju možno dospieť jednoduchým matematickým výpočtom, pričom spotrebiteľ vie bez väčších ťažkostí dospieť ku konkrétnemu dátumu konečnej splatnosti úveru. Úverová zmluva preto v danom prípade nie je bezúročná a bez poplatkov. Plnenie, ktoré žalobkyňa poskytla veriteľovi na základe zmluvy o úvere aj v časti úrokov a poplatkov, má preto oporu v hmotnom práve a na strane veriteľa nepredstavuje jeho bezdôvodné obohatenie.

3.3. Ťažiskovou odvolacou námietkou žalobkyne bolo, že súd prvej inštancie dostatočne neposúdil súlad exekučného titulu (rozhodcovského rozsudku) so zákonom, a to najmä vzhľadom na ňou tvrdené neplatné dojednanie rozhodcovskej doložky. Pokiaľ žalobkyňa uvádzala, že ide o nulitný akt, ktorý nemá právne účinky, odvolací súd akcentoval, že žalobkyňa mohla (a mala) tieto námietky uplatňovať či už v rozhodcovskom konaní, alebo v konaní o zrušení rozhodcovského rozsudku. Žalobkyňa tak ale nepostupovala. Svoju pasivitu, ktorá mala v predchádzajúcich konaniach právne dôsledky, nemôže dodatočne nahrádzať (konvalidovať) aktivitou v tomto spore o vydanie bezdôvodného obohatenia. Právoplatný a vykonateľný rozhodcovský rozsudok bol predmetom prieskumnej činnosti súdu v rámci exekučného konania, ktoré prebehlo v súlade s Exekučným poriadkom. Z jeho výsledkov treba vychádzať. V exekučnom konaní mala žalobkyňa (ako povinná) vytvorenú dostatočnú procesnú možnosť namietat' (či už formou uplatnených námietok alebo návrhom na vyhlásenie exekúcie za neprípustnú), že rozhodcovská doložka je neplatná a rozhodcovský rozsudok nemôže byť preto vykonateľným exekučným titulom. Žalobkyňa aj v exekučnom konaní zostala pasívna a nevyužila procesné možnosti svojej obrany. Rozhodcovský rozsudok bol ex offo podrobený prieskumu exekučným súdom už v počiatočnom štádiu exekučného konania v súvislosti so skúmaním splnenia podmienok na udelenie poverenia na vykonanie exekúcie; exekučný súd dospel k záveru, že tieto

podmienky sú dané. Len pre úplnosť odvolací súd k týmto právnym záverom dodal, že nie celá žalobkyňa zexekvovaná suma 10 271 € bola poukázaná veriteľovi - odmena súdneho exekútora a náklady ním vykonanej exekúcie (suma 2 231,42 €) boli totiž poukázané súdnemu exekútorovi.

3.4. Z týchto dôvodov sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobkyňa sa neopodstatnene domáha vydania bezdôvodného obohatenia.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP tvrdiac, že odvolací súd sa v danom prípade odklonil od právnych záverov dovolacieho súdu vyjadrených v ňou označených rozhodnutiach a v dôsledku toho založil svoj rozsudok na nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa jej názoru skutočnosť, že nepodala žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku, neznamená, že zanikol jej nárok, ktorý uplatnila žalobou v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia. Obdobne nemá z hľadiska posúdenia daného prípadu žiadnu relevanciu jej, odvolacím súdom zdôrazňovaná, „pasivita“ v rozhodcovskom a exekučnom konaní. Dovolateľka je presvedčená o nesprávnom právnom názore odvolacieho súdu, podľa ktorého mala všetky svoje výhrady voči rozhodcovskej doložke a rozhodcovskému rozsudku uplatniť už skôr v iných konaniach a, pokiaľ tak neurobila, nemôže sa žalobou o vydanie bezdôvodného obohatenia úspešne domáhať sumy, ktorá jej bola zexekvovaná. Žalobkyňa zdôraznila, že určujúcim dôvodom, ktorý opodstatňuje jej žalobu, je skutočnosť, že v úverovej zmluve dojednaná rozhodcovská doložka je neprijateľná (neplatná) zmluvná podmienka, takže rozhodcovský súd nebol v rozhodcovskom konaní oprávnený o žalobe veriteľa konať a o nej rozhodnúť. So zreteľom na to je rozhodcovský rozsudok nulitný akt, na podklade ktorého nemohlo prebehnúť exekučné konanie. To, čo veriteľ (ako oprávnený) od nej nútene vymohol, predstavuje jeho bezdôvodné obohatenie. Z týchto dôvodov žalobkyňa žiadala napadnutý rozsudok buď zmeniť (a jej žalobe vyhovieť), alebo zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

5. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalobkyňa nedôvodne tvrdí, že odvolací súd sa právnymi závermi, na ktorých založil napadnutý rozsudok, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu prezentovanej rozhodnutiami dovolacieho súdu, na ktoré odkázala v dovolaní. Z predmetných rozhodnutí vyplýva len záver, že rozhodnutie rozhodcovského súdu vydané na podklade neplatnej rozhodcovskej doložky je nulitný akt, resp. záver, že pri posudzovaní nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia je rozhodujúce, či právny dôvod plnenia spočíval v hmotnom práve. Poukázal na to, že súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp.zn. 3 Cdo 146/2017, právne závery ktorého sú - čo do náležitostí úverovej zmluvy - totožné s právnymi závermi, na ktorých založil svoje rozhodnutie odvolací súd. Za správny označil názor odvolacieho súdu, podľa ktorého o prípad plnenia bez právneho dôvodu, plnenia z neplatného právneho úkonu alebo plnenia z právneho dôvodu, ktorý odpadol, nemôže ísť vtedy, keď sa plnilo na základe rozhodnutia súdu, ktoré nebolo zrušené. Podľa presvedčenia žalovaného sa žalobkyňa neopodstatnene domáha zaplata sumy, ktorá jej bola zexekvovaná na základe rozhodnutia exekučného súdu. V okolnostiach daného sporu by bolo v rozpore s princípom právnej istoty, pokiaľ by súd vyhovel jej žalobe o vydanie bezdôvodného obohatenia za situácie, že existuje právoplatný a vykonateľný (nezrušený) rozhodcovský rozsudok, ktorý bol exekučným súdom posúdený a uznaný za vykonateľný exekučný titul, na podklade ktorého následne prebehla exekúcia ukončená zexekvovaním predmetnej sumy. V ostatnom sa žalovaný stotožnil s právnym posúdením veci odvolacím súdom. Z týchto dôvodov navrhol dovolanie odmietnuť ako procesne neprípustné.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 451 ods. 3 CSP) obsahujú nasledujúce body:

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka), a to buď hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), alebo procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť pritom o právnu otázku, na riešení ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie, a ktorá mala pre jeho rozhodnutie určujúci význam.

10. Podľa presvedčenia žalobkyne sa odvolací súd riešením právnej otázky, na ktorej založil svoje rozhodnutie, odklonil od právnych záverov zodpovedajúcich ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu.

10.1. Pojem „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ definuje judikát R 71/2018 tak, že doň patria predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

10.2. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nepatria rozhodnutia ústavného súdu, krajských súdov Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Českej republiky ani Európskeho súdu pre ľudské práva (3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 165/2018, 6 Cdo 79/2017). Pokiaľ sa riešenie určitej právnej otázky odvolacím súdom prípadne odkloní od právnych záverov prijatých týmito súdmi, nemôže ísť o odklon relevantný v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

11. Dovolací súd posudzoval dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) tohto procesného úkonu žalobkyne. Vyvodil z neho, že žalobkyňa za relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP považuje otázku, či sa spotrebiteľ, ktorý uzavrel zmluvu o úvere (nemajúcu podľa jeho názoru zákonom stanovené náležitosti v zmysle § 4 ods. 2 písm. g/ zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch) a obsahujúcu (podľa jeho názoru neplatnú) rozhodcovskú doložku, môže s úspechom následne, po právoplatnom skončení exekučného konania (v ktorom exekučný súd dospel k záveru, že rozhodcovský rozsudok je vykonateľný exekučný titul, na základe ktorého možno nútene vymôcť rozhodcovským súdom priznanú sumu), v civilnom sporovom konaní domáhať žalobou o vydanie bezdôvodného obohatenia toho, čo mu bolo zexekvované.

12. Podľa názoru žalobkyne sa odvolací súd riešením predmetnej otázky odklonil od právnych záverov prijatých v rozhodnutiach, ktoré konkretizovala v dovolaní. Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nezakladá samo tvrdenie dovolateľa, že došlo k odklonu podľa tohto ustanovenia, pristúpil dovolací súd k posúdeniu, či zo strany odvolacieho súdu skutočne došlo k žalobkyňou tvrdenému odklonu. S prihliadnutím na vyššie uvedené mal pritom na zreteli len tie žalobkyňou označené rozhodnutia, ktoré naplňajú pojem „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (bod 10.1. tohto uznesenia). Žalobkyňa je presvedčená, že odvolací súd sa svojimi právnymi závermi odklonil od právnych záverov dovolacieho súdu prijatých v nasledujúcich rozhodnutiach:

12.1. V rozhodnutí sp.zn. 3 Cdo 27/2011 najvyšší súd uviedol, že právoplatný rozhodcovský rozsudok má rovnaké účinky ako rozsudok všeobecného súdu (R 46/2012). Súd je povinný nakladať s takýmto

rozsudkom rovnako ako s rozsudkom všeobecného súdu, lebo inak by porušil zásadu rovnocennosti a neprípustne by uplatnil rozdielny procesný postup v prípade, ak sa uplatňuje právo na základe rozsudku vydaného všeobecným súdom a iný prístup, ak sa uplatňuje právo na základe rozsudku vydaného v rozhodcovskom konaní. Uvedený právny záver je opodstatnený nielen v exekučnom konaní, ale v každom občianskom súdnom konaní. To znamená, že aj rozhodcovský rozsudok ukladajúci povinnosť niečo plniť podľa spotrebiteľskej zmluvy môže predstavovať prekážku veci rozsúdenej pre civilné konanie, v ktorom sa žalobca domáha určenia, že spotrebiteľská zmluva je neplatná. Treba ale osobitne zdôrazniť, že tento právny záver je opodstatnený len vtedy, ak bol rozhodcovský rozsudok vydaný na základe platne uzavretej rozhodcovskej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky - iba platná rozhodcovská doložka alebo rozhodcovská zmluva totiž zakladá oprávnenie rozhodcovského súdu prejednať a rozhodnúť spor medzi sporiacimi sa stranami. Už v judikáte R 46/2012 najvyšší súd konštatoval, že oprávnenie (exekučného) súdu skúmať, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe platne uzavretej rozhodcovskej doložky, nevedie k posudzovaniu vecnej správnosti rozsudku rozhodcovského súdu, súvisí však s potrebou vyriešiť otázku, či a aké právne účinky má vydaný rozhodcovský rozsudok. V praxi môže súd pristúpiť k riešeniu otázky platnosti rozhodcovskej doložky alebo zmluvy nielen v exekučnom konaní (napríklad v súvislosti s posudzovaním, či rozhodcovský rozsudok je alebo nie je vykonateľný exekučný titul), ale aj v iných konaniach [napríklad pri riešení otázky, či určitý rozhodcovský rozsudok má rovnaké účinky, ako právoplatný rozsudok všeobecného súdu (viď § 35 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní) a či teda zakladá pre občianske súdne konanie prekážku (res iudicata). Ak je rozhodcovská doložka (zmluva) absolútne neplatná, treba mať na zreteli, že jej absolútna neplatnosť (negotium nullum) nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (ex lege), v dôsledku čoho sa na takúto doložku (zmluvu) hľadí tak, ako keby nebola nikdy uzatvorená. Na dôvod zakladajúci absolútnu neplatnosť (každého) právneho úkonu musí súd pritom vždy prihliadnuť, a to aj bez návrhu (ex offa).

12.2. Najvyšší súd v rozhodnutiach sp.zn. 4 MCdo 6/2012, 6 MCdo 9/2012 a tiež 6 MCdo 14/2012 vyslovil právny názor, podľa ktorého v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku exekučný súd je ex offa povinný skúmať, či exekučný titul nie je v rozpore so zákonom. Pri posudzovaní tohto základného predpokladu na udelenie poverenia na vykonanie exekúcie sa exekučný súd nezaobera vecnou správnosťou exekučného titulu, ale skúma, či exekučný titul bol vydaný orgánom, ktorý na to mal právomoc, a či je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Exekučný poriadok označuje za exekučný titul nielen vykonateľné rozhodnutie súdu, ale napríklad aj vykonateľné rozhodnutia orgánov verejnej správy, rozhodcovských súdov a iných orgánov. Ak exekučným titulom má byť rozhodnutie orgánu verejnej správy, ktorý nemal právomoc na jeho vydanie, považuje právna teória i súdna prax takéto rozhodnutie za zdanlivé, ničotné (nulitné - paakt), teda z právneho hľadiska za neexistujúce a nikoho nezaväzujúce. Obdobné dôsledky treba priznať aj rozhodnutiu iného orgánu, ak tento orgán nemal právomoc ho vydať, pokiaľ to právna úprava nevyklučuje. Rozhodnutie postihnuté nedostatkom právomoci orgánu, ktorý ho vydal, tak nie je spôsobilé ani založiť prekážku rei iudicata.

12.3. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu, ktorý prijal v rozhodnutiach sp.zn. 6 Cdo 31/2013 a 6 ECdo 199/2013, rozhodnutie rozhodcovského súdu vydané v spotrebiteľskej veci je ako exekučný titul v rozpore so zákonom, ak rozhodcovská zmluva (či už uzavretá vo forme osobitnej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky), na ktorej sa zakladá právomoc rozhodcovského súdu, nebola vôbec uzavretá alebo bola uzavretá neplatne. Nedostatok právomoci rozhodcovského súdu odvíjajúci sa od neexistencie, či neplatnosti rozhodcovskej zmluvy má v spotrebiteľskej veci za následok materiálnu nevykonateľnosť rozhodnutia rozhodcovského súdu v zmysle jeho nezáväznosti. Takúto interpretáciu ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyžaduje účel právnej úpravy premietajúcej sa v právnych predpisoch na ochranu práv spotrebiteľa tvoriacich samostatné odvetvie práva, a to spotrebiteľské právo. Týmto účelom je odstránenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach založených spotrebiteľskou zmluvou na škodu spotrebiteľa.

12.4. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 7 Cdo 85/2013 spočíva na názore, podľa ktorého skutková podstata bezdôvodného obohatenia získaného plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, dopadá na tie prípady, kedy v čase poskytnutia plnenia existoval právny dôvod plnenia, ktorý však následne, v dôsledku ďalšej právnej skutočnosti odpadol, stratil svoje právne účinky. Majúc ale na zreteli, že bezdôvodné obohatenie vzniká za splnenia určitých zákonom stanovených podmienok, a teda na jeho vznik stačí, že k obohateniu došlo bez právom uznaného dôvodu, alebo spôsobom, ktorý právny

poriadok neuznáva, súdu rozhodujúcemu o žalobe na splnenie povinnosti na jeho vydanie naisto nepostačuje zistenie, že rozhodnutie, na základe ktorého bolo plnené (nie je rozhodujúce, či plnenie bolo dobrovoľné alebo bolo vymožené v exekučnom konaní), bolo následne zrušené, resp. došlo podľa procesných predpisov k strate jeho účinnosti. Ak sa totiž domáha vrátenia plnenia ten, kto plnil povinnosť uloženú mu súdom, závisí dôvodnosť jeho návrhu na splnenie povinnosti vrátiť plnenie od toho, či právny dôvod jeho plnenia spočíval na reálne existujúcom hmotnoprávnom základe. Ak právny dôvod plnenia podľa hmotného práva tu bol, tak potom trvá naďalej, bez ohľadu na to, či právoplatný a vykonateľný rozsudok (ktorý toto právo iba deklaroval) bol či nebol zrušený. Otázku, či tu bola povinnosť plniť podľa hmotného práva a rozsah tejto povinnosti rieši súd v konaní o návrhu na vydanie bezdôvodného obohatenia ako predbežnú. Zrušením rozhodnutia, na základe ktorého bolo plnené, by došlo k bezdôvodnému obohateniu toho, komu bolo plnené, len vtedy, ak by právny dôvod plnenia reálne nespočíval v hmotnom práve.

12.5. Napokon v rozhodnutí sp.zn. 2 Cdo 458/2014 najvyšší súd aj s poukazom na judikát R 46/2011 konštatoval, že oprávnenie (exekučného) súdu skúmať, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej rozhodcovskej doložky, nevedie k posudzovaniu vecnej správnosti rozsudku rozhodcovského súdu, súvisí však s potrebou vyriešiť otázku, či a aké právne účinky má vydaný rozhodcovský rozsudok. Pri posudzovaní, či v občianskom súdnom konaní predložený rozhodcovský rozsudok má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky, ako právoplatný rozsudok súdu (viď § 35 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní), môže súd pristúpiť k riešeniu otázky platnosti rozhodcovskej doložky alebo zmluvy nielen v exekučnom konaní (napríklad v súvislosti s posudzovaním, či rozhodcovský rozsudok je alebo nie je vykonateľný exekučný titul), ale aj v iných konaniach (napríklad pri riešení otázky, či rozhodnutie rozhodcovského súdu zakladá pre občianske súdne konanie prekážku *res iudicata*). Ak je rozhodcovská doložka (zmluva) absolútne neplatná, treba mať na zreteli, že jej absolútna neplatnosť (*negotium nullum*) nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (*ex lege*), v dôsledku čoho sa na takúto doložku (zmluvu) hľadí tak, ako keby nebola nikdy urobená. Na dôvod zakladajúci absolútnu neplatnosť (každého) právneho úkonu musí súd vždy prihliadnuť, a to aj bez návrhu (*ex offio*).

13. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd riešením „dovolacej“ otázky nastolenej žalobkyňou (bod 11. tohto uznesenia) neodklonil od podstaty všeobecných právnych záverov dovolacieho súdu uvedených v rozhodnutiach, podstatná časť ktorých bola citovaná v predchádzajúcich bodoch tohto uznesenia. Odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil na popretí zásady, že rozhodnutie rozhodcovského súdu vydané na podklade neplatnej rozhodcovskej doložky je nulitný akt (*paakt*). Nezaujal názor, že exekučné konanie môže prebehnúť na podklade rozhodnutia, ktoré nie je vykonateľným exekučným titulom (prijatým rozhodcovským súdom neoprávneným konať a rozhodnúť). Odvolací súd nespochybnil, že platnosť rozhodcovskej doložky alebo zmluvy musí byť posudzovaná *ex offio* nielen v exekučnom konaní (napríklad v súvislosti s posudzovaním vykonateľnosti exekučného titulu), ale aj v iných konaniach (napríklad pri riešení otázky, či rozhodnutie rozhodcovského súdu zakladá pre civilné konanie prekážku *res iudicata*). Z ničoho tiež nevyplýva, že by odvolací súd nemal na zreteli, že ak je rozhodcovská doložka absolútne neplatná, jej absolútna neplatnosť nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (*ex lege*), v dôsledku čoho sa na ňu hľadí tak, akoby ani nebola uzavretá. Podľa názoru dovolacieho súdu obsah spisu neopodstatňuje záver, že výsledok riešenia právnych otázok odvolacím súdom sa dostal do kolízie s právnymi závermi zodpovedajúcimi ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. I keď viaceré z týchto otázok boli významné aj v danom spore, predsa len - v zmysle právnych úvah dovolacieho súdu - nemali určujúci vplyv na konečné rozhodnutie.

14. Žalobkyňa prehliada podstatnú okolnosť, ktorá mala z pohľadu dovolacieho súdu pri jeho rozhodovaní v danom spore osobitný (kľúčový) význam. Odvolací súd totiž - popri rešpektovaní ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu - založil dovolaním napadnutý rozsudok na tom, že žaloba je neopodstatnená preto, lebo žalobkyňa nevyužila v rozhodujúcom čase a v konaní, v ktorom mala, svoju procesnú možnosť domáhať sa ochrany svojich práv. Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku je zrejмый názor dovolacieho súdu, v zmysle ktorého má v danom spore zásadný význam tá skutočnosť, že otázka platnosti rozhodcovskej doložky a vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku bola už posudzovaná (exekučným) súdom, ktorý prijal záver, že rozhodcovská doložka nie je

neplatná, bolo v právomoci rozhodcovského súdu v prípade žalobkyne konať a rozhodovať a vydaný rozhodcovský rozsudok má náležitosti vykonateľného exekučného titulu. V zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu táto podstatná okolnosť bráni tomu, aby tá istá, už (exekučným) súdom právoplatne vyriešená otázka bola znovu preskúmaná, posudzovaná a rozhodnutá v (inom) konaní, v ktorom sa žalobkyňa domáha vydania toho, čo jej bolo zexekvované. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd týmto právnym záverom neodklonil od záverov vyjadrených najvyšším súdom v žalobkyňou označených rozhodnutiach.

15. Pre úplnosť treba dodať, že v otázke splnenia náležitostí úverovej zmluvy (§ 4 ods. 2 písm. g/ zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch) žalobkyňa nijakým spôsobom nekonkretizovala právnu otázku, pri riešení ktorej sa odvolací súd (podľa jej názoru) odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe a ani neoznačila rozhodnutie najvyššieho súdu, od právnych záverov ktorého sa odvolací súd (podľa jej presvedčenia) odklonil. Pritom nevyhnutnosť označenia rozhodnutí predstavujúcich ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyplýva v prípade dovolania, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, aj z požiadavky na odôvodnenie dovolania prípustným dovolacím dôvodom (6 Cdo 59/2019).

16. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, podľa ktorého žalobkyňa neopodstatnene namieta, že odvolací súd sa riešením právnej otázky, ktorú nastolila v dovolaní, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe prezentovanej rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré označila v dovolaní. Prípustnosť dovolania žalobkyne preto z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

17. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

18. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalobkyne odmietol sčasti podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP, sčasti podľa § 447 písm. f/ CSP.

19. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 vo výroku o odmietnutí dovolania a pomerom hlasov 2 : 1 vo výroku o trovách dovolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.